

Sygn. akt III U 321/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Jolanta Pardo

Protokolant : st. sekr. sąd. Agata Fronc

po rozpoznaniu 12 września 2019 r. w Ł. na rozprawie

sprawy T. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wyrównanie świadczenia

na skutek odwołania T. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z (...) r. Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala prawo T. C. do przeliczenia emerytury przyznanej decyzją z (...) roku znak (...) i wypłaty emerytury bez pomniejszania jej wysokości o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, poczynając od (...) roku.

Sygn. akt III U 321/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w B. postanowieniem z (...) r. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z (...) r. (...) na zasadzie art. 145a KPA z uwagi na orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art. 25 ust 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 30.09.2017 r. w zakresie w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r. które przed 2103 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Natomiast decyzją z (...) r. ZUS uchylił decyzję z (...) r. i ponownie ustalił wysokość emerytury T. C. wliczając ją na 2871,21 zł. plus zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników 72,51 zł. i podjął wypłatę przeliczonej emerytury od 01.04.2019 r.

Odwołanie od decyzji złożyła T. C. twierdząc, że powinna otrzymać wyrównanie emerytury od 01.07.2017 r. czyli od dnia przyznania świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że wyrównanie świadczenia zgodnie z żądaniem odwołującej się byłoby niezgodne z treścią art. 133 ust 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w sprawie brak jest podstaw do zastosowania art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy wobec braku błędu organu rentowego przy wydawaniu decyzji z (...) r.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje :

T. C. urodziła się (...)

Decyzją z (...) r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał T. C. emeryturę w wieku obniżonym – (...) -1/15/E.

Decyzją z (...) r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał T. C. emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego, której wysokość obliczono z zastosowaniem art. 25 ust 1 b ustawy z dnia 17 12 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. Nr 1383) czyli podstawę emerytury pomniejszono o sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne- (...). Wypłata emerytury została zawieszona, gdyż korzystniejszym świadczeniem była dotychczasowa emerytura.

Wyrokiem z 06.03.2019 r. wydanym w sprawie sygn. akt P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1 b ustawy z dnia 17 12 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 oraz z 2019 poz. 39) w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. w zakresie w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet które przed 01 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

10 kwietnia 2019 r. T. C. złożyła w ZUS-ie wniosek o wznowienie postępowania i obliczenie emerytury w wieku powszechnym zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego P 20/16 z 06.03.2019 r. oraz wyrównanie świadczenia wraz z odsetkami.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w B. postanowieniem z (...) r. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z (...) r. (...) na zasadzie art. 145a KPA z uwagi na orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art. 25 ust 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 30.09.2017 r. w zakresie w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r. które przed 2103 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Natomiast decyzją z (...) r. ZUS uchylił decyzję z (...) r. i ponownie ustalił wysokość emerytury T. C. wyliczając ją na 2871,21 zł. plus zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników 72,51 zł. i podjął wypłatę przeliczonej emerytury od 01.04.2019 r.

Powyższe ustalono na podstawie akt ZUS.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 145 a § 1 KPA można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Przepisy KPA w art. 145 i nast. służą do wzruszenia decyzji wydanej m.in w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją a zatem do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji i ponownego, merytorycznego rozstrzygnięcia. Inaczej mówiąc ich zadaniem jest wyeliminowanie z obrotu prawnego nieprawidłowej decyzji wydanej z naruszeniem prawa i ponowne merytoryczne rozstrzygnięcie w sprawie.

Konsekwencje wznowienia postępowania administracyjnego uregulowane są w art. 151 KPA, który stanowi , że:

§ 1. Organ administracji publicznej, o którym mowa w art. 150, po przeprowadzeniu postępowania określonego w art. 149 § 2 wydaje decyzję, w której:

1) odmawia uchylecia decyzji dotychczasowej, gdy stwierdzi brak podstaw do jej uchylecia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b, albo

2) uchyla decyzję dotychczasową, gdy stwierdzi istnienie podstaw do jej uchylecia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b, i wydaje nową decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy.

§ 2. W przypadku gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 146, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

Z punktu widzenia niniejszej sprawy istotny jest art. 151 § 1 pkt 2 KPA. W konsekwencji wznowienia postępowania i uchylecia decyzji organ rentowy zobowiązany jest wydać nową decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy. Analiza tego przepisu, w ocenie Sądu prowadzi do wniosku, że ZUS nie zastosował przepisu poprawnie. Uchylił bowiem całą decyzję z (...) r., a powinien uchylić ją wyłącznie w części dotyczącej wysokości emerytury, a nie np. przyznania prawa do emerytury. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego wydany w sprawie P 20/16 dotyczy wyłącznie art. 25 ust 1 b ustawy z dnia 17 12 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 oraz z 2019 poz. 39), który normuje wysokość emerytury. Niemniej jednak wada ta nie ma wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Należy natomiast zinterpretować co oznacza zapis w art. 151 § 1 pkt 2 KPA o wydaniu nowej decyzji rozstrzygającej o istocie sprawy (tu: o wysokości emerytury). Istotą sprawy jest odniesienie się przez organ rentowy do tego co jest przedmiotem wniosku strony. W przypadku wysokości emerytury konieczne jest zbadanie materialnych podstaw regulujących to świadczenie i jego wypłatę. Po złożeniu skargi do organu rentowego dochodzi zatem do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji dotkniętej opisaną wadą i zastąpienia jej decyzją uwzględniającą stan prawny, który pomija derogowaną orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego regulację. Kwestie rozstrzygania o wysokości emerytury i jej wypłacie pozostają poza regulacjami zawartymi w KPA, a postępowanie w tym zakresie określa wyłącznie ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm). Zresztą zgodnie z art. 180 § 1 KPA w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się KPA, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmiennie zasady postępowania w tych sprawach. A zatem procedura wznowienia postępowania wobec wydania decyzji organu rentowego w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją, następuje w sposób uregulowany art. 145a i nast. KPA, wobec braku stosownej procedury w przepisach dotyczących ubezpieczeń społecznych, natomiast orzeczenie merytoryczne po uchyleciu decyzji odbywa się z zastosowaniem właściwych regulacji dotyczących tych ubezpieczeń (ustawy systemowej, emerytalnej, wypadkowej i innych). Zastosowanie KPA w odniesieniu do wypłaty emerytur wyklucza też art. 124 ustawy z dnia 17 12 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 oraz z 2019 poz. 39) stanowiąc, że w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej.

Rację ma zatem organ rentowy, że pełne zastosowanie w niniejszej sprawie ma art. 133 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z tą normą, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Argumentację przemawiającą za zastosowaniem regulacji ustawy emerytalnej w odniesieniu do kwestii wypłaty emerytury po wznowieniu postępowania wspiera również ust 2 art. 133 stanowiąc, że przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio również w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi albo wskutek kasacji, z tym że za miesiąc zgłoszenia wniosku przyjmuje się miesiąc wniesienia wniosku o wznowienie postępowania lub o kasację. Nie ma zatem żadnych możliwości wypłaty emerytury i renty od daty określonej uchyloną decyzją w przypadku wznowienia postępowania na podstawie art. 145a KPA.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy istotne zatem staje się ustalenie czy przyznanie niższej emerytury odwołującej się decyzją z (...) r. było następstwem błędu organu rentowego. Jedyne bowiem w tym przypadku istnieje możliwość wyrównania świadczenia za okres wsteczny – maksymalnie za 3 lata. Brak błędu organu rentowego powoduje, że wypłata ponownie ustalonego świadczenia następuje wyłącznie od miesiąca w którym złożono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy również o wznowienie postępowania w trybie art. 145a KPA.

W ocenie Sąd Okręgowego zastosowanie niekonstytucyjnej regulacji należy zakwalifikować jako błąd organu rentowego. Pojęcie „błąd organu rentowego” obejmuje bowiem nie tylko sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do prawidłowego przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Błąd organu rentowego to wszelkie zaniedbania tego organu ale też każda obiektywna wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej legislacji i niejednoznaczności stanowionych przepisów. Obiektywna wadliwość decyzji może być zatem również niezawiniona przez organ rentowy. Decyzja z (...) r. została wydana z naruszeniem prawa co prowadzi do wniosku, że była obiektywnie wadliwa (teoria tzw. obiektywnej błędności decyzji) choć nie była skutkiem zaniedbania organu rentowego- patrz wyrok SN z 04.10.2018 r. III UK 153/17.

A zatem art. 133 ust 1 pkt 2 ustawy emerytalnej jest pełnowartościową podstawą prawną pozwalającą na przeliczenie nieprawidłowo obliczonej emerytury i jej wypłaty za okres od 01.07.2017 r. nie przekraczający ustawowych trzech lat tym bardziej, że w skardze o wznowienie postępowania T. C. wniosła o wyrównanie świadczenia (patrz też uchwała SN z 26.11.1997 r. III ZP 40/97.)

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku na zasadzie **art. 477¹⁴ § 2 KPC.**